

Vilniaus Darbo Raudonosios Vėliavos ordino V. Lenino skaičiavimo mašinų gamyklos istorija 1957 - 1977

Įmonės kelias

1954 m. VII. 2 dieną Tarybų Sąjungos ministrų Tarybos nutarimu Nr. 1334 Vilniuje buvo numatyta statyti naują gamyklą, gaminančią kasos aparatus. Remdamasis šiuo nutarimu, Leningrado Valstybinis gamyklų projektavimo institutas per 1954 – 1955 metus paruošė šios gamyklos statybos projektinę užduotį. 1955 m. sausio 12 dieną Vilniaus miesto Vykdomasis komitetas priėmė nutarimą Nr. 1013, kuriame sakoma, kad Vilniaus kasos aparatų gamyklos statybai skiriamas žemės plotas Verkių – Dzeržinskio gatvių rajone. 1956 metų gegužės penktą dieną sąjunginės Tikslųjų mašinų gamybos vyr. Valdybos viršininko Prokūdino įsakymu Nr. 26/K būsimos gamyklos direktoriumi paskirtas B. Borisa. Tų pačių metų gegužės 23 d. Gamyklos vyr. buhalteriu priimta R. Riskind.

Liepos pradžioje prasidėjo būsimos gamyklos statyba. Būsimos gamyklos direkcija įsikūrė ATG Nr. 11 praeinamojoje – vestibulyje. 1956. VI. 15 d. Naujasis gamyklos direktorius priėmė į darbą sekretorę – mašininkę E. Lissauskaitę.

1956 metų rudenį buvo baigta statyti laikinoji gamyklos kontora – pirmasis namas gamyklos teritorijoje. Vyksta paruošiamieji darbai pirmojo, penktojo ir šeštojo korpusų statybai.

Šie korpusai išskyla 1957 metais. Šių metų pradžioje taip pat gauta žinia apie pirmųjų įrengimų paskyrimą. Įrengimų užsakymu ir gavimu rūpinasi inžinierius S. Umbrasas, priimtas į darbą 1957 m. kovo 16 dieną.

1957 m. balandžio 11 dieną į gamyklą atvyksta jaunas, energingas, ką tik Kauno Politechnikos institutą baigęs inžinierius K. Sabaliauskas. Jis paskiriamas techninio skyriaus viršininku, o nuo lapkričio 1 – gamyklos vyr. inžinieriumi.

Į augančią gamyklą kasdien ateina nauji žmonės. Todėl 1957 m. liepos penktą dieną įsikuria kadru skyrius, kurio viršininkas – A. Gaidamonis. Kadangi atėję darbininkai neturi reikiamos kvalifikacijos, jie siunčiami mokytis į Leningrado ir Riazanės skaičiavimo technikos gamyklas. Pirmieji ten išvažiavo S. Lopeta, B. Baukus, B. Kregždys, A. Sperskis.

Pabaigus įrengti penktąjį korpusą, susikuria pirmasis cechasis gamykloje: remonto – mechaninis. Atkeliauja pirmosios staklės – šalto išsodinimo automatas, prie kurio stoja spalio 1 dieną priimtas į darbą pirmasis kvalifikuotas gamyklos darbininkas – Vinalijus Leontjevas. Remonto – mechaninio cecho pirmasis viršininkas buvo Liucijus Kondratas. Didžiojo spalio 40 – ujų metinių išvakarėse cechasis davė pirmąją produkciją: nestandartinius įrengimus.

1957 metų pabaigoje gamykla atšvenčia antrojo gamyklos cecho – įrankių cecho – gimtadienį. Cecho viršininku paskirtas V. Zalitas.

Taigi, 1957 m. gamykloje susikuria du cechai ir 8 skyriai: techninės kontrolės, tiekimo, kadru, vyr. technologo, vyr. konstruktoriaus, vyr. mechaniko, plano skyriai ir buhalterija. Techninės kontrolės skyriaus viršininku paskirtas A. Dzenkauskas, vyriausiu gamyklos technologu tampa V. Bliūdžius, vyriausiuoju konstruktoriumi M. Lipšicas.

Įmonė įtemptai ruošiasi daugiasekcijinių kasos aparatų gamybai. Šalies įmonės siunčia įrengimus, Leningrado kasos aparatų gamykla – kasos aparatų detales. Ir štai istorinis momentas – 1958 metų vasario mėnesį surinkti pirmieji kasos aparatai KA, kiek vėliau – KO. 1958 metais surinkti ir išleisti 404 kasos aparatai.

Beje, 1958 metais gamykla taip pat smarkiai plečiasi: įsikuria gamybos skyrius, surinkimo cechasis, mechaninis, štapavimo cechasis.

Gamybos skyriaus viršininku paskirtas inžinierius Vytautas Nakvosas. Pirmasis surinkimo cecho viršininkas – inžinierius V. Ledas, pirmasis cecho meistras – A. Sperskis, o pirmieji darbininkai – ką tik grįžę iš Leningrado bei Riazanės gamyklų B. Kregždys, J. Zinkevičius, B. Noreika, S. Lopeta ir kiti. Surinkimo cechasis įsikuria 5 – amame korpuse, kur aoi 30 m² kambaryje stovi 7 šaltkalvio – surinkėjo darbo stalai.

Mechaninis cechasis ima veikti 1958 m. pavasarį. Jo viršininku paskirtas I. Grigaitis. Kartu pradėjo kurtis mechaninio cecho automatinis baras, kur persikelia pirmasis gamyklos kvalifikuotas darbininkas V. Leontjevas su "savo" staklėmis. Vėliau šis automatinis baras tampa atskiru cechu.

Štapavimo cechasis įsikuria birželio 16 dieną. Viršininkas – D. Kuzmickas. Pirmasis darbininkas į šį cechą priimtas 1958 m. rugpjūtyje. Tai E. Ževžikovas. 1958 m. XII. 26 dieną priimamas pirmasis štapavimo cecho meistras J. Noreika. Vėliau jis ilgus metus buvo šio cecho viršininku.

Pirmieji ledai juda sunkiai. Darbininkai neįgudę, darbas sudėtingas. Todėl dalis surinkimo cecho darbininkų nusiunčiami į Riazanės kasos aparatų gamyklą pasitobulinti.

Nauja įmonė susiduria su dar viena problema – išskyla klausimas, ar tikslinga gaminti kasos aparatus, nes jų geros kokybės pakankamai prigamina ir kitos šalies įmonės. Tuo tarpu Vilniuje gaminamų kasos aparatų gamyba buvo nuostolinga, jų realizacija sunki. Nuspręsta pakeisti gamybos profilį.

1957 (?) metų spalio 15 dienos LTSR LŪT Prietaisų gamybos valdybos įsakymu Nr. 56 buvo pakeistas gamyklos pavadinimas ir specializacija. Vilniaus kasos aparatų gamykla pavadinta Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykla.

1958 metais birželio 10 dieną į Maskvos skaičiavimo mašinų gamyklą išvyksta trys inžinieriai: gamyklos technologas V. Bliūdžius, vyr. Konstruktoriaus skyriaus atstovai R. Melninkas ir A. Čelka. Jiems duota užduotis išstudijuoti perforatorių PI80-1 ir PR80-2 konstrukciją ir gamybą, parvežti techninę dokumentaciją, gauti įrangos brėžinius, susitarti dėl techninės pagalbos.

Gavus brėžinius, imamasi darbo: išstudijuojama perforatorių konstrukcija, pradedami gaminti pirmieji technologiniai prietaisai. Išplečiami vyr. Technologo ir vyr. konstruktoriaus skyriai. Į vyr. technologo skyrių ateina dirbti V. Japertas, K. Tumas, A. Jakaitis, J. Rimas, J. Galvydis. Į vyriausio konstruktoriaus skyrių ateina J. Norkus, A. Šliavas, P. Balbierius. Naujai priimti žmonės siunčiami jau į veikiančias šalies įmones, kur gaminama skaičiavimo technika, susipažinti su elektrone skaičiavimo technika.

1959 metais įkurtas labai svarbus – eksperimentinis cechasis. Pirmasis jo viršininkas – A. Varenbergas, o pirmieji darbininkai – Z. Kudirka, F. Pukelis, S. Drėma ir kt.

Gegužės mėnesį pagamintas pirmasis šio cecho gaminys – relių treniravimo stendas. 1958 metais pirmajai perforatorių reproduktorių partijai buvo parašytas technologinis maršrutas, sukonstruota ir pagaminta 150 vienetų būtinos įrangos, pradėtos gaminti detalės pirmosioms perforacinėms skaičiavimo mašinoms.

Pirmasis perforatorius PR80-2 išleidžiamas Spalio socialistinės Revoliucijos 42–ųjų metų išvakarėse, vėliau išleidžiami perforatoriai PI80-1 ir PS80. Pirmuosius perforatorius PI80-1 ir PS80 pagamino eksperimentinis cechasis, o PR80-2 – surinkimo cechasis. Per metus gamykla pagamino tryliką perforatorių.

Gamykla, pradėjusi leisti sudėtingas skaičiavimo mašinas, jau 1959 metais susidūrė su eile sunkumų, kurie trukdė įsisavinti naują techniką. Tiekimo organizacijos, neatsižvelgdamos į tai, jog skaičiavimo mašinų gamybos ciklas sudaro 7 – 10 mėnesių, medžiagas paskirstė visais ketvirčiais lygiomis dalimis. Šis tiekimo organizacijų darbo trūkumas tuo metu taip ir liko nepašalintas.

Gamykla taip pat pristigo naujų staklių. Štai 1959 metais tebuvo tik vienos koordinatinės ištekimo staklės, trūko penkiolikos precizinių frezavimo staklių.

Nežiūrint to, įmonės kolektyvas ryžtingai stengėsi įveikti sunkumus, siekė kuo plačiau įdiegti mechanizaciją ir automatizaciją.

Devyni šimtai įvairių prietaisų, kontaktinių spyruoklių gamybos automatai, treniravimo stendai, likvidavimas siaurų gamybos vietų (kūginių krumpliaračių drožimas, sriegių valcavimas ir kt.) – tokie kai kurie 1959 metų rezultatai.

Tais pat metais gamykla pradėjo ruošti ir EVA80-1 – skirtos informacijai apdoroti pramonės įmonėse, bankuose, statistikoje, transporte ir kitose liaudies ūkio šakose – gamybai. Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 20 – mečio proga gamykla EV80-3M jau demonstravo TSRS Liaudies ūkio pasiekimų parodoje. 1960 metai ypatingi – tada į gamyklą pirmą kartą atėjo elektronika.

1960 metais sukonstruota ir paruošta gamybai 45 kolonėlių perforatorių variantai, pradėta gaminti PR45 ir PI45.

Šešių tipų mašinos, jau gaminamos gamykloje, - tai tūkstančiai detalių, šimtai presformų, šampų ir prietaisų, dešimtys tūkstančių specialių ir universalių apdirbimo bei matavimo įrankių. 1960 metais sukomplektuota ir įrengta centrinė laboratorija, kuri teikė paslaugas konstruktoriams, kontrolieriams, gamybininkams.

Pirmoji mašinų eksploatacija įrodė, kad nekvalifikuoti darbininkai negali jomis dirbti. Steigiama kadrų apmokymo tarnyba, kuri ruošia specialistus ir gamyklai, ir vartotojams.

1961 metais svarbiausias įvykis buvo elektroninio cecho sukūrimas. 1961.1.5 dieną gamyklos direktoriaus įsakymu elektroninio cecho viršininku paskirtas S. Aleškevičius. Iš surinkimo cecho kartu su meistru A. Gudžiūnu į naująjį cechą pervedamas visas montuotojų baras. Cechas ima gaminti elektroninį skaičiuoklį EV80-3M.

1961 metų rugsėjo mėnesį suruošiama pirmoji perforatorių siunta į užsienį. Perforatoriai PS siunčiami į VDR ir Lenkiją.

1961 metų pradžioje gamykloje sudaromas gamybos organizavimo skyrius. Jis sukomplektuojamas iš inžinierių, inžinierių-konstruktorių, matematikų, ekonomistų. Šio skyriaus iniciatyva buvo paruošti gamyklos skyrių ir cechų darbo organizavimo ir kontroliavimo bendri principai.

1962 metais sukurtas gamyklos mokslinės-techninės informacijos ir racionalizacijos skyrius. Jis per eilę metų įnešė didelį indėlį organizuojant technines parodas, diegiant gamykloje naują techniką, reklamuojant gamyklos produkciją, vystant racionalizatorių judėjimą bei išradėjų darbą. Vieni iš pirmųjų skyriaus darbuotojų – B. Baniulaitienė ir A. Slančiauskas – tebedirba skyriuje iki šiol. Prie TIRS-o visuomeniniais pagrindais dirba techninės informacijos ir racionalizacijos referentai ir įgaliotiniai.

1962 metais gamykla jau veikia pilnu pajėgumu, pagrindiniai ir pagalbiniai cechai užėmė tikrąsias savo vietas, įrengiamas paskutinis administracinis korpusas, atveria duris gamyklos valgykla, aktų salė.

Gamyklos eksperimentinis cechas imasi naujų mašinų gamybos. Tai EASP-S, už kurių gamybą asmeniškai atsakingas šio cecho meistras Z. Kudirka. Šių mašinų ne tik principas naujas, bet jų išvaizda patraukli, šiuolaikinė.

Nuo 1963 metų mašinų patikimumo biuras pradėjo skaičiuoti elektroninių ir perforacinių mašinų patikimumo rodiklius, nurodydavo juos mašinų techninėse sąlygose. Šios sąlygos buvo papildytos svarbiais kokybės rodikliais. IR TKS darbuotojai, ir mašinų vartotojai žinojo, kaip mašina turi dirbti bandymo ir eksploataavimo metu.

1962 metais ateina džiugi žinia iš Maskvos – LŪPP paskirtas III laipsnio diplomą už EV80 ir 9 sidabro bei 6 bronzos medaliais apdovanoti gamyklos dirbantieji.

1963 metais elektroninės skaičiavimo mašinos pradėtos eksportuoti į užsienį

Gamykloje ruošiamasi diegti naują operatyvinio planavimo sistemą. Šios sistemos esmę sudaro tai, kad visa įmonės gaminių nomenklatūra prilyginama vienam sąlyginiam gaminiui, o jo pagaminimui sudaromas vieningas ištisinis gamybos grafikas visiems gamybiniams cechams. Užvedama speciali kartoteka, kurią sudaro skydas su 27 skyriais, kuriuose sudedamos kiekvienos detalės apskaitos kortelės. Šių kortelių padėtis eiliškumo kartotekoje parodo, kaip vyksta gamyba, padeda išaiškinti kaltininkus, dėl kurių aplaidumo kenčia visas mašinų gamybos grafikas.

Šią sistemą pritaikyti reikalavo pats gyvenimas – gamykla 1963 metais neįvykdė planų, įklimpo į skolas. Bet gamybos paruošimo tarnybos nepoilsavo. Patobulinus perfokortų išdėstymo parinkimo mašiną RPM80-2, modernizavus elektroninį skaičiuoklį EV80-3 reikėjo paruošti gamybai agreguotą tekstinę elektroninę mašiną ATE80-1. Šios mašinos bandomasis pavyzdys jau pagamintas 1964 metais.

Nuo 1964 metų pradžios gamykloje buvo įvesta bedefektinės gamybos sistema. Pirmosiomis dienomis darbininkai abejojo, ar TKS produkciją priims pirmu pateikimu, tačiau šie būkštavimai pasirodė nepagrįsti: jau pirmas mėnuo parodė, kad mechaninių cechų darbininkai sugeba iš pirmo karto TKS pateikti daugiau kaip 90 proc. produkcijos. Bedefektinio darbo sistemą taip pat nutarta įgyvendinti vyriausiojo konstruktoriaus ir vyriausiojo technologo skyriuose. Naujovė pasiteisino: vien per vienerius metus bendras klaidų skaičius vyr. konstruktoriaus skyriuje sumažėjo daugiau kaip penkis kartus.

1965 metais įmonė jau pasiekė projektinį pajėgumą. Gamyklos produkcija vis plačiau išeina į tarptautinę areną. 1965 m. birželio mėnesį Maskvoje tarptautinė informacijos skleidimo paroda "Inforga-65", iš kurios mūsų mašinų gamintojai parsiveža diplomą.

Birželio mėnesį išleidžiama pirmoji naujos, sudėtingos elektroninės skaičiavimo mašinos-agregato ATE 80-1 serija. Eksperimentinis cechas baigia gaminti pirmąją lietuvišką mašiną EVP80-2 "Rūta". Gamykla jau pilnai įdiegė naują operatyvinio planavimo sistemą.

Paruošiant ir pereinant prie naujos planavimo sistemos ypač daug iniciatyvos parodė gamyklos direktorius B. Borisa, planavimo skyriaus viršininkas V. Matuliaskas, direktoriaus pavaduotojas ekonominiams reikalams respublikos nusipelnęs ekonomistas A. Petrėnas, gamybos organizavimo skyriaus viršininkas D. Kuzmickas, profsąjungos komiteto pirmininkas V. Černiauskas, partinės organizacijos sekretorius A. Masiukas.

1965 metų spalį gamyklą apskrieja džiugi žinia: Lenino ordinu apdovanoti mechaninio cecho tekintojas A. Deineka ir štampos cecho kalvis S. Masiukas. Darbo Raudonosios vėliavos ordinu apdovanotas pirmasis gamyklos darbininkas V. Leontjevas, Garbės ženklų ordinu – gamyklos direktorius B. Borisa, medaliu "Už pasižymėjimą darbe" – mechaninio cecho vyr. meistras E. Gailiešius.

1965 metų gruodžio 30 dieną TSRS prietaisų gamybos ir automatizavimo ministerija išleido įsakymą Nr. 90, kuriame nurodoma įkurti skaičiavimo technikos gamybinių susivienijimą "Sigma". Šis susivienijimas turi jungti šias LTSR įmones: Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklą, Vilniaus elektros skaitiklių gamyklą, Pabradės skaičiavimo technikos gamyklą "Modulis", Tauragės skaičiavimo mašinų gamyklą, Panevėžio optinių prietaisų gamyklą, Specialų skaičiavimo mašinų konstravimo biurą, Projektavimo konstravimo biurą, Centrinį projektavimo konstravimo biurą.

1966 metais gamykloje leidžiama produkcija pasiekė aukštos kokybės: bedefektinė ir naujo planavimo sistemos čia suvaidino teigiamą vaidmenį. Iš pirmo karto pateikiama apie 96 procentai produkcijos.

1966 m. birželio 18 dienos TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykla už pirmalaikį septynmečio plano įvykdymą, išleidžiant ir įsisavinant skaičiavimo techniką, ir už aukštus ekonominius bei techninius rodiklius apdovanota Darbo Raudonosios vėliavos ordinu. Tai nepaprastas įvykis gamyklos gyvenime, įvertinantis mūsų darbininkų, tarnautojų, gamyklos vadovų nuostabią darbą.

1966 metų liepos 2 dienos TSRS Aukščiausiosios Tarybos įsaku už laimėjimus, vykdamant mašinų gamybos vystymo septynmečio plano užduotis, Lenino ordinu apdovanotas Adolfas Tamulionis, Darbo Raudonosios vėliavos ordinu – šaltkalvių brigadininkas Pranas Dijokas, meistrai Feliksas Pukelis, Igoris Smirnovas, cecho viršininko pavaduotojas Algirdas Sperskis, "Garbės ženklų" ordinas įteiktas meistriui Anatolijui Kočerovui, brigadininkui Juozapui Kopūstui, meistriui Grigorijui Kostevičiui, frezuotojui Pranui Svilainiui, brigadininkėms Vladislavai Vasiliauskienei ir Ženiai Vėjelienei. Šaltkalvė-surinkėja Liudmila Fedotova,

vyriausiasis konstruktorius Mejeris Lipšicas, biuro viršininkas Julius Milkis, tekintojų brigados brigadininkas Bronislavas Višnevskis, šaltkalvis-įrankininkas Samuilas Volčekas apdovanoti medaliu "Už darbo šaunumą", o šaltkalvis Kazys Vėrikas ir Donatas Židonis – medaliu "Už pasižymėjimą darbe".

Kaip vieną iš naujovių gamyklos gyvenime dar reikia pažymėti tai, kad nuo 1966 metų gegužės 1 dienos įvedama penkių dienų darbo savaitė.

1967 metais gamykla vėl truputį išsiplečia: įkurtas naujas mechaninis cechasis Nr. 11, kurio viršininku paskiriamas Jonas Noreika. Tuo būdu gamykloje jau veikia 6 pagrindiniai ir 3 pagalbiniai cechai.

Spalio 50-ųjų metinių išvakarėse gamykla atšvenčia savo jubiliejų-dešimtmetį.

Vien per jubiliejinius metus išleista 11942 mašinos, todėl metų pabaigoje Vilniuje organizuojama antroji visasąjunginė konferencija tema "Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos gaminių patikimumo ir kokybės klausimai". Joje dalyvavo 135 atstovai iš 40-ties organizacijų. Vartotojai produkciją vertina gerai.

1967 metais gamyklos darbuotojai pradėjo skaičiavimo komplekso "Rūta 110" įsisavinimo darbus. 1969 metais prasidėjo jų gamyba, ir jau tais pačiais metais specializuotoje tarptautinėje parodoje "Automatizacija-69" eksponatas "Rūta 110" apdovanotas pirmojo laipsnio diplomu.

Tuo pat metu pradėtas gaminti skaitantis automatas "Rūta 701". Leipcigo pavasario mugėje 1970 m. jis apdovanotas aukso medaliu. Pirmoji premija jam buvo paskirta sąjunginiame S. Vavilovo konkurse, sukuriant prietaisus, įrengimus ir sistemas moksliniams tyrimams.

1968 metais grupei "Sigmos" susivienijimo darbuotojų už "Rūta – 701" paskirta Lietuvos TSR respublikinė mokslo ir technikos premija.

Apskritai šis penkmetis gamyklai buvo sėkmingas: produkcijos apimtis per penkmetį išaugo daugiau kaip du kartus, pelnas – 3,5 karto, darbo našumas padidėjo 70 procentų. 1970 metais darbo našumo didėjimo sąskaita pasiektas visas produkcijos prieaugis. Visos ministerijos mastu per penkmetį įmonė 10 kartų užėmė socialistiniame lenktyniavime prizines vietas.

1970 metais visa plačioji šalis puikiomis darbo pergalėmis sutiko V. Lenino 100-ąsias gimimo metines. Mūsų gamyklos kolektyvas, dalyvaudamas lenininėje darbo sargyboje, pasiekė puikių rezultatų. Dalyvaudami lenininėje darbo sargyboje, įmonės darbuotojai pateikė beveik 2500 pasiūlymų, jų buvo įdiegta 913, o ekonominis efektas – 795 tūkstančiai rublių.

Didelį mastą įgavo ir socialistinis lenktyniavimas. Gamykloje komunistinio darbo spartuolių gretos išaugo iki 1500 žmonių, kita tiek kovojo dėl šio garbingo vardo.

Gamykla už pasiektus laimėjimus buvo įrašyta į lenininę Jubiliejinę Garbės knygą, 384 gamyklos darbuotojai apdovanoti jubiliejiniais medaliais.

Didžiai vertindama kolektyvo pasiaukojantį darbą, respublikos Ministrų taryba suteikė Vilniaus Darbo Raudonosios vėliavos skaičiavimo mašinų gamyklai V. Lenino vardą. Ši data – 1970 m. balandžio 16 diena – buvo ypač reikšminga mūsų kolektyvui, kadangi mūsų gamykla buvo pirmoji pramonės įmonė Lietuvoje, kuriai suteiktas garbingas V. Lenino vardas.

1970 metai buvo reikšmingi dar vienu įvykiu – rugpjūčio 22 dieną Lietuvos KPCK ir LTSR Ministrų Tarybos nutarimu paskirta Lietuvos TSR respublikinė mokslo ir technikos premija E. Bičiūnui, V. Blodžiūnui, B. Borisai, A. Čuplinskiui, A. Drąsučiui, J. Kamičaičiui, J. Linčiauskui, A. Nemeikšiui, V. Pauzai, V. Ramanauskui, M. Stulpinui už skaičiavimo priemonių kompleksą "Rūta 110".

1970 metais gamykla viena pirmųjų respublikoje įdiegė automatizuotą gamybos valdymo sistemą (AGVS). Jos technine baze parinktas skaičiavimo priemonių kompleksas "Rūta-110". Naujos sistemos esmė sudaro tai, kad mechanizuota pirminė informacija surenkama darbo vietoje – cechų, barų sandėliuose – ir perduodama į informacinį skaičiavimo centrą. Šiam tikslui panaudoti originalūs skaičiavimo mašinos "Rūta-110" įrenginiai pirminei informacijai rinkti ir perduoti specialiais kanalais.

AGVS projektavimo darbus atliko valdymo sistemų projektavimo-konstravimo biuro darbuotojai. Pirmą kartą gamyklos istorijoje duomenų apdorojimo klausimai sprendžiami taip pilnai ir kompleksiskai. Tiek operatyvinio planavimo ir valdymo, tiek ir apskaitos uždaviniai įgyvendinami vieningos normatyvinės sistemos, vieningos šifravimo sistemos pagrindu.

Į AGVS sudėtį įeinančius uždavinius galima suskirstyti į pogrupius: techninio-ekonominio planavimo, operatyvaus gamybos valdymo, materialinio techninio tiekimo, buhalterinės apskaitos, normatyvinio ūkio.

Platų užmojų gamykloje įgavo apskaitos ir gamybos valdymo mechanizavimas. Be jo ypač būtų sunku išsiversti detalių judėjimo apskaitoje. Dabar įmanoma operatyviai, kiekvieną dieną kontroliuoti detalių judėjimą gamykloje, tarp cechų, tarp barų ir cechams pavaldžių sandėlių.

Darbo užmokesčio apskaitoje mechanizuotu būdu sudaromi atsiskaitymo lapeliai ir asmeninės apskaitos. Skaičiavimo mašinos taip pat taikomos gamybos paruošimo ir planavimo darbuose, apskaičiuojant gamybos poreikius darbo jėgai, įrengimams ir panašiai.

Gamybos valdymo darbų mechanizavimas padeda didinti gamybos efektyvumą, pilnai išnaudoti rezervus.

1971 m. buvo reorganizuotas "Sigmos" susivienijimas. Vasario 4 d. įs. Nr. 30.

Lyginant "Sigmos" susivienijimo produkciją jos paskirties, gamybos specifikos ir funkcionaliniu požiūriu, lengvai galima suprasti, kad nebuvo glaudžios vieningos krypties pagal visus aukščiau išvardintus aspektus. Ką, pavyzdžiui, bendro turi ESM su elektros skaitikliais arba pastarieji su dauginimo aparatais, kuriuos taip pat gamina "Sigmos" įmonės. Toji aplinkybė didžia dalimi ir nulėmė "Sigmos" susivienijime reorganizaciją. TSRS Prietaisų, automatizavimo priemonių ir valdymo sistemų ministerijos sistemoje "Sigma" įėjo į visasajunginio susivienijimo "Sojuzelektronščitmaš" sudėtį. Iš dešimties anksčiau "Sigmoje" buvusių įmonių, organizacijų į reorganizuotą "Sigmos" susivienijimą, kuris vadinosi gamybinis techninis skaičiavimo technikos susivienijimas "Sigma" įėjo septynios. Tai – Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykla, Panevėžio tiksliosios mechanikos gamykla, Pabradės skaičiavimo prietaisų gamykla "Modulis", Telšių skaičiavimo mašinų gamykla, Tauragės skaičiavimo mašinų mazgų gamykla, specialus skaičiavimo mašinų konstravimo biuras ir specialus automatizavimo priemonių konstravimo technologinis biuras. Likusios 3 įmonės – Vilniaus elektros skaitiklių gamykla, Kauno automatizacijos priemonių gamykla ir SKB "Orgtehnika" perėjo į kitus ministerijos susivienijimus. "Sigmos" susivienijimo generaliniu direktoriumi ir Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos direktoriumi paskirtas A. Čuplinskas.

Naujasis "Sigmos" susivienijimas specializuojasi kaip atskirų ESM ir perforacinių mašinų, taip ir jų Kompleksų, skirtų ekonominei informacijai apdoroti, projektavime ir gamyboje. Susivienijime skaičiavimo technikos bazėje taip pat konstruojamos automatizuotos valdymo sistemos – AVS ir atliekamos paslaugos, įdiegiant jas įmonėse, susivienijimuose, valdybose, prekybos, tiekimo organizacijose.

Naujajame penkmetyje (1970-1975) buvo atnaujinta visa gamyklos produkcija – pradėtos gaminti trečios kartos elektroninės skaičiavimo mašinos. Trečioji skaičiavimo mašinų karta – greitaieigės ESM, aprūpintos specialiais duomenų įvedimo ir išvedimo, teksto skaitymo ir kitokiais įrengimais. Trečioji ESM karta pakeičia mašinas su elektroninėmis lempomis ir tranzistoriais, jose panaudotos mikroschemos. Tai įgalina labai miniatūrizuoti mašinas. Pirmoji trečios kartos mašina – išvedimo ant perfokortų įrenginys ES-7010, pradėtas gaminti 1972 metais pagal instituto "Niisčiotmaš" projektą.

Mūsų gamykla pradėjo gaminti perforacinį skaičiavimo kompleksą M5000, išvedimo ant perfokortų įrenginį ES-7010 ir perforacinį skaičiavimo kompleksą M5010, taip pat plataus vartojimo prekes: apsauginius skydus motociklininkams, elektroninius fotoblicus, žaidimo automatų "Povandeninė valtis".

1971 metų balandžio 30 dieną TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už labai sėkmingą penkmečio plano užduočių įvykdymą gamyklos frezuotojui Pranui Svilainiui suteiktas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas.

1972 metais gamyklos kolektyvas aktyviai įsijungė į socialistinį lenktyniavimą TSRS įkūrimo 50-čio garbei. Už puikius šio lenktyniavimo rezultatus gamybiniam "Sigmos" susivienijimui įteiktas TSKP CK TSRS Aukščiausiosios Tarybos Ir VPSCT jubiliejinis Garbės ženklas.

1972 m. siekiant didinti darbo našumą, įrengti sandėliai detalėms ir gatavai produkcijai laikyti. Pradėjo veikti nemaža automatų, pusautomatų ir staklių su programiniu valdymu. Gamykla ir jos laboratorijos aprūpinamos vis modernesne, šiuolaikine technika. Įrengta ypač daug stendinės aparatūros gaminių kokybei tikrinti.

Kokybė tapo viso kolektyvo rūpesčiu. 1973 metais patobulinta kokybės valdymo sistema. Didžiulis darbas atliktas ruošiant atestavimui Valstybiniu kokybės ženklu perforacinį skaičiavimo kompleksą M5000.

Produkcijos kokybės augimą vaizdžiai charakterizuoja tokie skaičiai: jei penkmečio pirmaisiais iš pirmo karto būdavo pateikiama 96,8 procento produkcijos, tai 1975 metais – 98,8 procento. Sumažėjo reklamacijų nuo vartotojų.

Penkmečio metais įdiegtos naujos socialistinio lenktyniavimo formos kovai už kokybę. Tai kova už vardą "Kokybės žymūnas", už aukštos kokybės cecho vardą.

Neatsitiktinai TSKP XXV suvažiavimo išvakarėse gamyklą apskriejo džiugi žinia – perforaciniam skaičiavimo kompleksui M5000 suteiktas valstybinis Kokybės ženklas. (TSRS Ministrų Tarybos Valstybinio standartų komiteto liudijimas Nr. 29149).

Pagrindines devintojo penkmečio užduotis gamykla įvykdė pirma laiko.

"Sigma" – viena iš pirmųjų mūsų respublikoje, raportavusi apie šią darbo pergalę. Numatytus devintojo penkmečio plane gamybos apimties augimo tempus susivienijimo "Sigma" kolektyvas pasiekė jau 1975 metų rugsėjo 26 dieną, darbo našumo tempus – kovo mėn. 5 dieną, prekinės produkcijos realizavimo tempus – lapkričio 27 dieną. Darbo našumas per IX penkmetį išaugo 2,09 karto. "Sigmos" susivienijimo darbuotojai pagamino produkcijos virš plane numatytų užduočių už 7,3 mln. Rublių, gamybos apimtis per penkmetį išaugo 2,5 karto, skaičiavimo priemonių gamyba – 2,7 karto, plataus vartojimo prekių gamyba – 4,9 karto.

Svarų indėlį į susivienijimo IX-jo penkmečio darbo rezultatus įnešė vedančios susivienijimo gamyklos – Vilniaus V. Lenino skaičiavimo mašinų gamyklos – kolektyvas. Indėlis svarus ne tik tuo, kad vedančioji gamykla išleidžia daugiau negu pusę visos gaminamos produkcijos susivienijime, ne tik tuo, kad tai yra didžiausias susivienijimo kolektyvas, ne tik tuo, kad čia išleidžiama galutinė produkcija – perforaciniai skaičiavimo kompleksai, o kartu ir tuo, kad vedančios gamyklos pagrindinės tarnybos, specialistai, gamybininkai atliko išties

didžią darbą organizuojant naujų gaminių įsisavinimą, diegiant nauju technologinius procesus visose susivienijimo gamyklose, gilinant gamybos specializaciją ir kooperavimą.

Mūsų gamyklos kolektyvo kūrybingas įtemptas darbas IX-ame penkmeteje davė gerus rezultatus: gamybos apimtis išaugo 2,78 karto, tame tarpe skaičiavimo technikos 2,9 karto, kultūrinės buitinės paskirties prekių gamyba 4,1 karto. Darbo našumas išaugo 2,6 karto, vidutinis uždarbis, atsižvelgiant į naujas apmokėjimo sąlygas, padidėjo 18,7 procento, darbo našumo augimo rezultate gauta 96 procentai gamybos prieaugio. Praktiškai pilnutinai atnaujinta išleidžiama produkcija, įsisavinta III-čios kartos elektroninių skaičiavimo mašinų gamyba, įvaldyta visa eilė progresyvių technologinių procesų, žymiai palengvinančių ir pagreitinančių montažo darbų atlikimą. Nemažai padaryta automatizuojant ir mechanizuojant technologinius procesus, pradėti pirmieji žingsniai, siekiant kompleksiško atskirų barų ir technologinių darbų mechanizacijoje.

Už pirmalaikį penkmečio planų įvykdymą, gamybos efektyvumo kėlimą, kokybės gerinimą susivienijimui "Sigma" įteikta TSKP CK, TSRS Ministrų Tarybos, VPSCT ir VLKJS CK pereinamoji Raudonoji vėliava.

Iškilmingame susirinkime didelei grupei "Sigmos" susivienijimo darbo pirmūnų buvo įteikti TSRS ordinaurai bei medaliai. Spalio revoliucijos ordinu buvo apdovanotas mūsų gamyklos šaltkalvis-įrankininkas A. Jermačenka, "Garbės ženklų" ordinu – vyr. meistras B. Vičkačka, šaltkalvis I. Lavinskis, Darbo šlovės III laipsnio ordinu – elektromontuotoja G. Visockienė, derintoja D. Ivaškevičienė ir kiti darbuotojai.

Vladimiro Lenino vardo gamyklai suteikimo proga pirmąją TSKP XXV suvažiavimo darbo dieną (1976 metų vasario mėnesio 26 dieną) gamyklos kieme buvo atidengta atminimo lenta.

Įmonė, kuriai šis garbingas vardas buvo suteiktas 1970 metais, dar sykį pademonstravo, kad buvo jo verta.

Vien 1960 – 1970 metais socialistiniame lenktyniavime visos ministerijos mastu ji trylika ketvirčių pelnė prizines vietas, tame tarpe daug sykių pirmąsias. "Sigmos" susivienijimas 1970 – 1975 metais ministerijos mastu 14 kartų tapo socialistinio lenktyniavimo nugalėtoju.

Pirmieji dešimtojo penkmečio metai atnešė naujas darbo pergales – 1976 metais "Sigmos" susivienijimo kolektyvas gamybos apimtį padidino 17,5 procento, virš penkmečio plano metinės užduoties pagamino produkcijos už 5 milijonus rublių daugiau, darbo našumą padidino 13,7 procento, 81,7 procento produkcijos pagamino darbo našumo kėlimo sąskaita. Keturis ketvirčius iš eilės "Sigma" ministerijos mastu tapo socialistinio lenktyniavimo nugalėtoja.

Už gerus rezultatus, pasiektus sąjunginiame socialistiniame lenktyniavime, už gamybos efektyvumo kėlimą, darbo kokybės gerinimą ir sėkmingą 1976 m. liaudies ūkio planų įvykdymą gamybinio susivienijimo "Sigma" kolektyvui įteikta TSKP CK, TSRS Ministrų Tarybos, VPSCT ir VLKJS CK pereinamoji Raudonoji vėliava.

Gamyklos kolektyvas ir toliau aukštai neša socialistinio lenktyniavimo vėliavą, tęsia šaunias darbo tradicijas. Įmonėje kas antras darbininkas yra komunistinio darbo spartuolis, kiti kovoja dėl šio garbingo vardo.

Už puikų darbą daugiau kaip pusė tūkstančio gamyklos darbuotojų apdovanoti ordinais ir medaliais. Vien per praėjusį penkmetį šimtui mūsų gamyklos kolektyvo narių įteikti TSRS ordinaurai ir medaliai, daugiau kaip 50 TSRS LŪPP medalių.

1976 metų gruodžio 10 dienos Prietaisų gamybos, automatizacijos priemonių ir valdymo sistemų ministro įsakymu Nr. 415 skaičiavimo technikos gamybinis-techninis susivienijimas "Sigma" pavadintas Vilniaus gamybiniu susivienijimu "Sigma". "Sigmos" generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 20 šiuo klausimu paskelbtas 1977 m. sausio 28 dieną.

1977 metų balandžio 28 dieną už geriausius 1977 metų pirmo ketvirčio rezultatus Vilniaus gamybiniu susivienijimu "Sigma" kolektyvui paskirta Prietaisų gamybos, automatizacijos priemonių ir valdymo sistemų ministerijos bei mašinų ir prietaisų gamybos profsąjungos CK pereinamoji Raudonoji vėliava.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas 1977 m. gegužės 13 dienos įsaku už laimėjimus, pasiektus vykdant 1976 metų planą ir socialistinius įsipareigojimus, Spalio Revoliucijos ordinu apdovanojo Juozapą Kopūstą – mūsų gamyklos krumpļiaratininkų brigadininką, Darbo Raudonosios vėliavos ordinu – šaltkalvį remontininką Stanislavą Masiuką, "Sigmos" generalinio direktoriaus pavaduotoją Algimantą Šeiboką, reguliuotojų brigadininką Borisą Tiuminą, "Garbės ženklų" ordinu – šlifautoją Zenoną Babravičių, gamyklos vyriausiąją technologą Viktorą Kasakaitį, meistrą Anatolijų Kočerovą, derintoją Henriką Stankevičių, Darbo šlovės III laipsnio ordinu – presuotojų brigadininką Leokadiją Kizinevič, medaliu "Už darbo šaunumą" – elektromonterį Valentiną Dobryniną, reguliuotoją Algirdą Osipovičių, galvanininkę Mirą Radionovą, medaliu "Už pasižymėjimą darbe" – reguliuotoją Joną Aršauską, elektromonterį Alvydą Janaudį, kontrolierę Zoją Serovą, montuotoją Svetlaną Šnitkovą.

"Sigmos" susivienijimo kolektyvas daug metų dalyvauja Sąjunginėse apžiūrose dėl gamybos rezervų išnaudojimo, ekonomijos režimo. 1971 – 1972 metais "Sigmos" susivienijimas pripažintas šių apžiūrų nugalėtoju ir apdovanotas VPSCT ir VLKJS CK Garbės raštais. O šit 1977 m. VPSCT, VLKJS CK ir TSRS Ministrų Tarybos Valstybinio materialinio-techninio tiekimo nutarimu P-6/s 117-7a/23 susivienijimui "Sigma" įteiktas diplomatas.

1977 m. balandžio 26 dieną "Sigmos" susivienijimui įteiktas diplomats už puikius rezultatus, pasiektus sąjunginėje apžiūroje dėl jaunų darbininkų ruošimo ir jų kvalifikacijos kėlimo.

1977 m. balandįje gamyklos kolektyvui – socialistinio lenktyniavimo nugalėtojui racionalizacijos ir išradybos srityje – įteikta LTSR Ministrų Tarybos ir LTSR Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos pereinamoji Raudonoji vėliava.

Tokiais dideliais laimėjimais vainikuotas dvidešimties metų įmonės kelias.

GAMYKLOS PRODUKCIJA

Savo pirmąją produkciją – kasos aparatus – įmonė išleido 1958 m. Sekančiais metais gamybos profilis pasikeitė – pagaminta pirmoji perforacinių mašinų PI, PS ir PR serija. Ypač reikšmingi gamyklos kolektyvui 1960-ieji metai: pagaminta pirmoji elektroninė skaičiavimo mašina su lempine atmintimi EV80-1.

Per dešimt metų – nuo 1961-ųjų iki 1971-ųjų – gamykla įsisavino visų trijų kartų elektroninių skaičiavimo mašinų gamybą. Tai šiuolaikinės sudėtingos, atitinkančios naujausius mokslo pasiekimus, skaitančios, rašančios, skaičiuojančios mašinos.

Ypač brandūs buvo devintojo penkmečio metai – atnaujinta beveik visa produkcija, padidėjo gaminamų mašinų serijų skaičius. Trečioji elektroninių skaičiavimo mašinų karta – vieningos ESM sistemos išvedimo ant perfokortų įrenginys ES-7010, perforacinis skaičiavimo kompleksas M5000 – pakeitė senąsias mašinas.

Džiaugsmas žinia apskriejo gamyklą TSKP XXV suvažiavimo išvakarėse – Valstybinės atestacinės komisijos 1975 m. gruodžio 28 d. sprendimu perforaciniam skaičiavimo kompleksui M5000 suteiktas Valstybinis kokybės ženklas. Liudijimas apie produkcijos, apdovanotos kokybės ženklu registraciją, išduotas 1976 m. birželio 2 d. Kokybės ženklo Nr. 29149.

Šiuo metu gamykla išleidžia perforacinius skaičiavimo kompleksus M5000 ir M5010, išvedimo ant perfokortų įrenginius ES-7010, įvairias plataus vartojimo prekes.

Gamyklos produkcija, pradedant 1960 m., nuolat eksponuojama Maskvoje LŪPP, mūsų gaminiai apkeliavo daugelį tarptautinių parodų, kuriose buvo gerai įvertinti. Parodose gauti 206 aukso, sidabro bei bronzos medaliai, 20 diplomų, tame tarpe LŪPP Garbės diplomats ir parodų "Inforga-65", "Interorgtechnika-75" Garbės diplomats.

GAMYKLOS PRODUKCIJA

1. Kasos aparatas "KO". Gaminamas 1957 – 1959 m. m. Pagaminta 300 vnt.
2. Kasos aparatas "KA". Gaminamas 1958 – 1959 m. m. Pagaminta 151 vnt.
3. Perforatoriai-reproduktoriai PR80/45. Gaminami 1959 – 1968 m. m. Pagaminta 1811 vnt.
4. Nuskaitymo perforatoriai PS 80/45. Gaminami 1959 – 1973 m. m. Pagaminta 680 vnt.
5. Rezultatų perforatoriai PI 80/45. Gaminami 1959 – 1970 m. m. Pagaminta 6559 vnt.
6. Elektroninis skaičiuoklis EV 80/3M. Gaminamas 1960 – 1965 m. m. Pagaminta 414 vnt.
7. Parinkimo-išdėstymo mašina RPM 80-2M. Gaminama 1961 – 1968 m. m. Pagaminta 358 vnt.
8. Elektroninis skaičiavimo perforatorius EVP80-2 "Rūta".. Gaminama 1964 – 1974 m. m. Pagaminta 702 vnt.
9. Agreguota tekstinė elektroninė mašina ATE 80-1. Gaminama 1964 – 1970 m. m. Pagaminta 135 vnt.
10. Elektroninis analizatorius EASP-S. Gaminamas 1964 – 1967 m. m. Pagaminta 414 vnt.
11. Perrašymo įrenginys BLP-1. Gaminamas 1964 – 1970 m. m. Pagaminta 127 vnt.
12. Rezultatų perforatorius PI80-M. Gaminamas 1965 – 1969 m. m. Pagaminta 725 vnt.
13. Parinkimo-išdėstymo mašina RPM 80-2MS. Gaminama 1966 – 1974 m. m. Pagaminta 910 vnt.
14. Perforatorius-reproduktoriai PR80/45-U. Gaminami 1966 – 1974 m. m. Pagaminta 3239 vnt.
15. Elektroninių mašinų perforatorius PEM 80. Gaminamas 1966 – 1973 m. m. Pagaminta 3562 vnt.
16. Iššifravimo mašina RM 80. Gaminama 1968 – 1973 m. m. Pagaminta 205 vnt.
17. Skaičiavimo priemonių kompleksas "Rūta 110". Gaminamas 1969 – 1972 m. m. Pagaminta 37 vnt.
18. Skaitymo įrenginys "Rūta 701". Gaminamas 1969 – 1972 m. m. Pagaminta 37 vnt.
19. Perrašymo įrenginys BLP-2. Gaminamas 1970 – 1971 m. m. Pagaminta 40 vnt.
20. Perforatoriai-reproduktoriai PR-80/3N ir PR-45/3. Gaminami 1974 – 1977 m. m. Pagaminta 1235 vnt.
21. Išvedimo ant perfokortų įrenginys ES-7010. Pradėtas gaminti 1971 m.
22. Perforacinis skaičiavimo kompleksas M5000. Pradėtas gaminti 1973 m.
23. Perforacinis skaičiavimo kompleksas M5010. Pradėtas gaminti 1975 m.

AUKSAS, SIDABRAS, BRONZA

Nuo 1960 metų Vilniaus Darbo Raudonosios Vėliavos ordino Lenino skaičiavimo mašinų gamykla – nuolatinė TSRS LŪPP ir įvairių tarptautinių parodų dalyvė. Įmonė jose gavo 20 diplomų, o mašinų gamintojai – 302 medalius: 14 aukso, 70 sidabro ir 218 bronzos.

Diplomai /laipsnis/	III	II	II	II	II	I	II	II	II	I	I	I	I	-	-	2 Garbės diplomai	I	
Mašinos	EV80-1	PR80-2	PS80-1	RPM80-2	BLP-1	ATE80-1	EVP80-2 "Rūta"	PR80-U	PRM80-2MS	PEM80	RM80	Rūta 110	Rūta 701	UNČ-50	ES-7010	"Sigmos" susivienijimo darbo patirtis M 5000	M5010	
Medaliai	Aukso	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	5	3	
	Sidabro	9	9	2	2	1	1	3	1	-	1	1	3	2	-	1	19	8
	Bronzos	6	10	4	5	4	8	12	11	8	5	10	17	13	2	3	72	33
Viso	15	19	6	8	5	10	15	12	8	6	11	21	16	2	4	96	44	
Apdovanojimo metai:	1962	1964	1964	1964	1965	1966	1968	1968	1968	1969	1969	1969	1970	1973	1975	1975	1976	

VSMG TARPTAUTINĖSE SPECIALIZUOTOSE PARODOSE

<i>Metai</i>	<i>Parodos pavadinimas</i>	<i>Ekspوناتai</i>	<i>Apdovanojimai</i>
1965	"Inforga-65" Maskva	PR80-2 PS80 RPM80-2M EVP80-2 "Rūta"	Parodos organizacinio komiteto diplomai "Už geriausią parodos "Inforga-65" ekspонатą EVP80-2 "Rūta" ir RPM80-2M"
1966	"Interorgtechnika-66" Maskva	PR80-U EASP-SM RPM80-2MS BLP-1 PS80 ATE80- EVP80-2 "Rūta"	Sąjunginių Prekybos rūmų diplomai "Už aukštą 1966 m. tarptautinėje parodoje pademonstruotų gaminių mokslinį-techninį lygį" PR80-2
1969	"Automatizacija-69" Maskva	Rūta 110D PM80 EVP80-2 "Rūta" PR80-U	Sąjunginių Prekybos rūmų prezidento Garbės diplomai "Už dalyvavimą tarptautinėje parodoje "Automatizacija-69".
1970	"Inlegmaš-70" Maskva	BLP-1 PM80-1	Sąjunginių Prekybos rūmų diplomai "Už aktyvią paramą ruošiant ir pravedant tarptautinę parodą "Inlegmaš-70".
1975	"Interorgtechnika-75" Maskva	M5000	Sąjunginių Prekybos rūmų prezidento Garbės diplomai "Gamybiniam "Sigmos" susivienijimui už dalyvavimą tarptautinėje specializuotoje parodoje "Interorgtechnika-75".

VSMG TARPTAUTINĖSE MUGĖSE UŽSIENYJE

<i>Metai</i>	<i>Ekspوناتai</i>	<i>Mugės vieta</i>
1969	<i>EVP80-2 "Rūta"</i>	<i>Plovdivas /Bulgarija/</i>
1969	<i>EVP80-2 "Rūta" BLP-1</i>	<i>Brno /Čekoslovakija/</i>
1970	<i>EVP80-2 "Rūta" BLP-2</i>	<i>Leipcigas /VDR/</i>
1972	<i>EVP80-2 "Rūta"</i>	<i>Poznanė /LLR/</i>
1976	<i>M5000</i>	<i>Plovdivas /Bulgarija/</i>
1977	<i>M5010</i>	<i>Varšuva /LLR/</i>

KOMUNISTAI VISUOMET PRIEKYJE

Gamyklos komunistų būrys įspūdingas – kas dešimtas daugiatūkstantinio kolektyvo darbuotojas – komunistas. Gamykloje sukurta 19 cechinių partinių organizacijų, 48 partinės grupės.

Tačiau ir šiandien, kalbėdami apie gausią komunistų šeimą, jų išaugusį vaidmenį gamyklos gyvenime, prisimename pirmuosius gamyklos komunistus – pirmąjį partinės organizacijos sekretorių, buvusį gamyklos vyr. inžinierių K. Sabaliauską, ryškų pėdsaką partinėje veikloje palikusį A. Masiuką – dabartinį Vilniaus miesto Naujosios Vilnios rajono partijos komiteto pirmąjį sekretorių, partinio komiteto sekretorių J. Leonavičių ir daugelį kitų.

Gamyklos komunistai visuomet buvo priekyje, sėkmingai įgyvendinant partijos ir vyriausybės keliamus uždavinius, vykdant penkmečio planus ir priimtus socialistinius įsipareigojimus. Gamyklos partinė organizacija pelnytai didžiuojasi savo nariais – Socialistinio Darbo Didvyriu P. Svilainiu, Spalio Revoliucijos ordininkais – termistu L. Montonenu ir frezuotoju J. Kopūstu, Darbo Raudonosios vėliavos ordininkais – šaltkalviu N. Čiumakovu, derintoju B. Tiuminu, Garbės ženkle ordininkais – vyr. meistrui A. Kočerovu, šlifuoju Z. Babravičiumi ir daugeliu litų. Virš 70 procentų gamyklos komunistų už gamybinius laimėjimus apdovanoti aukštais apdovanojimais.

Tačiau pagrindinė gamyklos partinės organizacijos jėga – jos kolektyviniuose sprendimuose. Gamyklos komunistai visuomet buvo ten, kur sunkiausia. Gamyklos kūrimosi, vystymosi, naujos produkcijos įsisavinimo, gamybos organizavimo, kadrių paruošimo, jų paskirstymo klausimai buvo vykdomi tik prieš tai nuodugniai juos išanalizavus partinių grupių susirinkimuose, partiniame komitete.

Tokiu pagrindu buvo įsisavinamos visų trijų kartų perforacinės ir elektroninės skaičiavimo mašinos, diegiama nauja technika gamybos cechuose bei skyriuose. Šiame bare daug metų sėkmingai dirba komisija administracijos veiklai tikrinti naujos technikos diegimo srityje. Ypač produktyvus komisijos darbas buvo 1973-1975 metais, kada jos darbui vadovavo ekonomikos mokslų kandidatas komunistas S. Butkus. Kaip tik tais metais gamykla įsisavino ir pradėjo serijinę perforacinio skaičiavimo mašinų komplekso M5000 gamybą. Gerinant šio komplekso kokybę, daug prisidėjo elektroninio cecho komunistai. Bendrų administracijos ir partinės organizacijos pastangų dėka kompleksui M5000 suteiktas Valstybinis kokybės ženklas.

Šiuo metu gamyklos partinės organizacijos dėmesio centre – kokybės valdymo sistemos įdiegimas. Gamyklos partinė organizacija yra bazinė Vilniaus miesto Lenino rajone kokybės klausimais, kas taip pat įpareigoja gamyklos komunistus šiems klausimams skirti ypatingą dėmesį. Šie klausimai jau buvo svarstyti partiniame komitete, susivienijimo ir gamyklos partiniuose-Ūkiniuose aktyvuose, cechų partinėse organizacijose. Tai leido žymiai pagerinti gamyklos darbuotojų, atskirų padalinių darbo kokybę.

Viena iš partinės organizacijos veiklos krypčių yra gamybos efektyvumo darbe našumo didinimas. Gamyklos partinė organizacija atliko didelį darbą, pereinant prie naujos planavimo ir ekonominio skatinimo sistemos, vėliau – pereinant prie naujos darbo apmokėjimo sistemos. Buvo pravedamas platus aiškinamasis darbas, šie klausimai plačiai aptarti partinių grupių, cechinių organizacijų susirinkimuose. To dėka gamykla viena pirmųjų respublikoje sėkmingai perėjo prie naujos darbo užmokesčio sistemos.

Partinio vadovavimo gamybai klausimų ratas labai platus, todėl prie partinio komiteto yra organizuota visa eilė partinių komisijų, ruošiant klausimus, pasitelkiami gamybos specialistai, gamybos pirmūnai.

Vienas svarbiausių partinės ir visuomeninių gamyklos organizacijų veiklos barų – socialistinio lenktyniavimo organizavimas. Gamyklos dirbantieji kuria puikias socialistinio lenktyniavimo tradicijas, sėkmingai taikomos įvairios socialistinio lenktyniavimo formos. Komunistai lenktyniavime rodo asmeninį pavyzdį – štai 354 komunistams suteiktas komunistinio darbo spartuolio vardas, pagal IX penkmečio rezultatus 175 komunistai tapo socialistinio lenktyniavimo nugalėtojais. Ypač ryškus avangardinis komunistų vaidmuo, pasitinkant įžymias šalies datas. Gamykloje buvo sėkmingai organizuotas socialistinis lenktyniavimas TSRS 50-mečio, Lenino šimtųjų metinių, Didžiojo Spalio 60-mečiui pažymėti. Gamyklos darbuotojai priėmė papildomus socialistinius įsipareigojimus, pasitinkant TSKP XXIV ir TSKP XXV suvažiavimus. Pasitinkant TSKP XXV suvažiavimą pirmoji papildomus įsipareigojimus prisiėmė komunisto J. Vaiškūno vadovaujama šaltkalvių brigada. Visa eilė komunistų tapo šio lenktyniavimo nugalėtojais, eilei gamyklos barų, cechų, brigadų buvo suteikti garbingi TSKP XXIV ir TSKP XXV suvažiavimo vardai.

Didelius ir sudėtingus uždavinius tenka spręsti gamyklos partinei organizacijai ideologinio darbo srityje. Pakanka paminėti, kad tik prie partinio komiteto veikia 11 tarybų, komisijos, organizuojančios ideologinį darbą gamyklos darbuotojų tarpe. Tai partinis politinio švietimo klubas, politinformatorių taryba, radijo ir sienlaikraščio redkolegijos, "Žinijos" draugija ir daugelis kitų.

Pastaruosiu metu žymūs poslinkiai pasiekti politinio švietimo srityje. Politinis švietimas gamykloje turi galias tradicijas, yra svarbi partinio komiteto darbo dalis. Cechų bei skyrių komitetai kasmet atlieka didelį organizacinį darbą, parinkdami mokymosi punktus, paruošdami programas, sudarydami besimokančiųjų

sąrašus. Politiškai lavinami ne tik komunistai, bet ir vadovaujantieji gamyklos darbuotojai – cechų bei skyrių viršininkai, jų pavaduotojai, vyr. meistrai, įtraukti į rezervą vadovaujančioms vietoms užimti žmonės. Tik 1976-1977 mokslo metais partinio, komjaunimo ir ekonominiame mokyme buvo įtraukti 1800 gamyklos darbuotojai, iš jų – 456 vadovaujantieji inžinieriai – technikos darbuotojai. 32 gamyklos darbuotojai dirbo propagandistais. Kokybiškai, turiningai, įdomiai šį darbą atlieka E. Mitiulis, V. Matuliuskas, J. Jančius, S. Butkus, P. Demšė ir daugelis kitų. Sukurta propagandistų taryba, kuri padeda įdomiai paruošti paskaitas, seminarus, teorines konferencijas, kontroliuoja mokymosi eigą.

Gamyklos partinė organizacija nuolat rūpinasi savo eilių papildymu. Kasmet į gamyklos partinę organizaciją priimami 25 – 30 jaunų komunistų – geriausių darbininkų, komjaunimo aktyvistų, perspektyvių gamybos vadovų. Prie partinio komiteto organizuota jauno komunisto mokykla, jauni komunistai jau čia nuolatine vyresniųjų draugų paramą ir rūpestį, jie pastoviai atsiskaito prieš savos organizacijos komunistus. Jauni komunistai ypač aktyviai dalyvauja komjaunimo organizacijos veikloje. Komjaunimo organizacijų sekretoriais dirba jauni komunistai: I. Aršauskas, I. Levandovskis, jaunos komunistės S. Šaipuk ir B. Karaliūnienė išrinktos Vilniaus miesto DŽDT deputatėmis., E. Mokoviok yra Vilniaus miesto komiteto narys. Dešimtys jaunų komunistų – puikūs gamybininkai, pilnavertė veteranų pamaina.

Kokius pagrindinius klausimus sprendžia gamyklos partinė organizacija šiuo metu ?

Dešimtas penkmetis vadinamas kokybės ir efektyvumo penkmečiu. Partinės organizacijos dėmesio centre – partinio vadovavimo kokybės klausimai, visų pirma produkcijos gamybos didinimo darbo našumo sąskaita, naujos technikos ir technologijos diegimo klausimai.

Svarbus partinio darbo baras dešimtajame penkmetyje – naujų gamybinių plotų įsisavinimo klausimai, kadangi mūsų gamykla smarkiai plečiasi.

Gamykloje buvo organizuotas platus Socialistinis lenktyniavimas Didžiojo Spalio 60-mečio garbei. 360 komunistų prisiėmė papildomus socialistinius įsipareigojimus, virš 700 gamyklos darbuotojų prisiėmė ir įvykdyti metinius planus iki jubiliejinės datos.

Politinio švietimo tinkle taip pat numatyti įvairūs užsiėmimai, skirti šiai įžymiai datai. Tai temos, liečiančios Didžiojo Spalio pasaulinę istorinę reikšmę, apžvelgiančios šalies nueitą kelią ir kitos.

Mūsų gamykla yra bazinė “Sigmos” susivienijimo gamykla. Šiuo metu sudaryta susivienijimo partinių organizacijų sekretorių taryba, kuri koordinuoja susivienijimo gamyklų partinių organizacijų veiklą. Ir toliau būtina tobulinti šios tarybos darbą, siekti, kad kiekvienas susivienijimo darbuotojas jaustų atsakomybę už viso susivienijimo darbo rezultatus.

Gamyklos partinė organizacija, komunistai pasiryžę auklėti kolektyvą aukšto idėjiškumo, komunistinės pažiūros į darbą dvasia, visur rodyti asmeninį pavyzdį, dėti visas jėgas, kad būtų pilnai įvykdytos X penkmečio užduotys ir socialistiniai įsipareigojimai.

KOVOTI, DEGTI, NENURIMTI . . .

Komjaunimo organizacija gamykloje susikūrė 1957 m. Pirmuoju sekretoriumi išrinktas M. Stulpinas – dabar SKB vyr. konstruktorius. Dabar komjaunimo organizacija vienija 947 narius.

Komjaunuoliai visuomet buvo ištikimas partijos pagalbininkas organizuojant gamybą, auklėjant jaunimą, kovojant prieš brokdarius. Daug metų komjaunimo komiteto nariai vadovavo gamyklos radijo mazgui ir sienlaikraščiui “Elektronika”. Gamyklos komjaunuolių iniciatyva 1962 m. buvo įsteigtas komjaunuoliškas klubas “Sigma”. Steigiant jį, uoliai darbavosi tuometinis komjaunimo sekretorius inžinierius Algis Paliulis, komiteto nariai – dispečerė Marina Kovalėlis, inžinierius Antanas Baskas. Pirmasis klubo vakaras įvyko jaunimo kavinėje 1962.XII. 5 d. Tai buvo susitikimas su jaunaisiais rašytojais V. Palčinskaite ir J. Marcinkevičium.

Keitėsi gamyklos komjaunimo komiteto sekretoriai, keitėsi komjaunuolių skaičius, et visuomet komjaunuolius domindavo gamyba, jaunimo profesinio meistriškumo lygio kėlimas, jaunimo auklėjimo patriotine, internacionaline dvasia. Tradiciniais tapo profesinio meistriškumo konkursai, susiklostė gilios socialistinio lenktyniavimo tradicijos. Komjaunuoliai kovoja už geriausius cecho, skyriaus komjaunimo organizacijos vardo suteikimą. 1976 m. geriausiomis cecho organizacijomis pripažinta elektroninio cecho komjaunimo organizacija (sekretorius J. Aršauskas) ir vyr. technologo skyriaus komjaunimo organizacija (sekretorius V. Žemaitis).

Šio penkmečio – kokybės penkmečio metais, komjaunuoliai ypatingą dėmesį skiria produkcijos kokybei. Elektroninio cecho komjaunimo – jaunimo brigada, vadovaujama K. Kurpės, parodė iniciatyvą, sukuriant komjaunimo-jaunimo brigadą, dirbančią vien kokybiškai.

Gamyklos produkcija vis sudėtingesnė, o tai reikalauja naujų žinių. Šimtai komjaunuolių kelia savo profesinį meistriškumą, įsisavina gretutines specialybes. Vien per 1976 metus arti 400 jaunų darbininkų pakėlė savo kvalifikaciją, 73 įsisavino gretutines specialybes.

Gamyklos komjaunimo komitetas domisi ir jaunimo laisvalaikio problemomis. Kelionės, ekskursijos, susitikimai – tai tik mažytė to darbo dalis.

Draugystės saitai riša mūsų komjaunuolius su kaimyninių respublikų to paties profilio įmonių – Minsko Sergo Ordžonikidzės skaičiavimo mašinų gamykla, Odesos, Charkovo gamyklomis, susivienijimo “Centronika” iš VDR jaunimu.

Kovoti, degti, nenurimti... Taip galima apibūdinti mūsų gamyklos komjaunuolių veiklą.

GAMYKLOS PROFESINĖ SĄJUNGA

Masiškiausia gamykloje yra profesinė sąjunga, kuri rūpinasi darbininkų buitinėmis bei darbo sąlygomis, jų poilsiu. Be gamyklos profkomiteto kiekvienas cechasis turi savus profkomitetus, kurie konkrečiai sprendžia įvairius darbininkų gyvenimo klausimus. Į šiuos profkomitetus renkami geriausi – sąžiningi darbininkai: novatoriai, nuoširdūs, jautrūs žmonės.

Pirmuoju gamyklos profsąjungos komiteto pirmininku buvo A. Gaidamonis, sekantieji: B. Šadreika, B. Baukus, E. Ževžikovas, G. Kumašovas, V. Černiauskas, A. Lajus.

Profsąjunga rūpinasi ir gamybinių planų vykdymu, ir darbininkų buitimi, poilsiu, saviveikla, sportu ir visuomeninėmis organizacijomis.

Gamyklos profsąjunga yra padarius nemažą darbą, auklėdama darbininkus. Viena tokio auklėjimo formų – judėjimas už komunistinį darbą. Šis judėjimas gamykloje prasidėjo 1960 metais. Lietuvos TSR 20-mečio proga suteikiamas komunistinės brigados vardas surinkimo cecho surinkėjų brigadai, vadovaujama A. Talandžio. Tai viena iš pirmųjų komunistinio darbo brigadų respublikoje.

1968 metais mūsų gamykla pirmoji respublikoje įsteigė PDMOK – profsąjunginio darbo mokslinio organizavimo komisiją. Iš pradžių nebuvo nei patirties, nei metodinės literatūros. Šiai komisijai vadovavo gamyklos profsąjunginis komitetas, kuris nustatė jos veiklos kryptis, pareigas ir teises.

1968 metais buvo priimti ir PDMO komisijos darbo nuostatai. Juose akcentuojama, kad PDMO komisija yra gamyklos profsąjungos mokslinis tiriamasis organas, kurio paskirtis – tobulinti profsąjungos valdymo ir darbo organizavimo formas.

Daugelį klausimų profsąjunga sprendžia kartu su administracija, partiniu, komjaunimo komitetais.

KADRAI: SKAIČIUS, TEKAMUMAS, STRUKTŪRA

Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykloje dirba 4400 žmonių. 66,3 proc. iš jų – darbininkai, 29,8 proc. – ITD ir tarnautojai.

Gamyklos kolektyve yra įvairių tautybių žmonės: 51,6 proc. lietuvių, 18,5 proc. rusų, 18,8 proc. lenkų, likusieji – baltarusiai, ukrainiečiai, žydai, totoriai, azerbaidžaniečiai, gruzinai ir kt.

Vyrai sudaro 55,3 proc., moterys – 44,7 proc. gamyklos dirbančiųjų.

Jauna Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykla, jaunas ir jos kolektyvas, vidutinis dirbančiųjų amžius 35,3 metų. 51,1 proc. kolektyvo narių amžius svyruoja nuo 17 iki 35 metų.

Kadrų tekamumas gamykloje – 11,1 proc.

GAMYKLOS VETERANŲ VEIKLA

1971 metais gamyklai sukako 15 metų. Ta proga sumanyta į bendrą būrį suburti gamyklos darbo veteranus. Sukurta veteranų taryba iš 15 žmonių: A. Dzenkauskas, A. Dobrovolskis, A. Pūgžlienė, M. Stankevičienė, J. Tumienė, J. Milkis, M. Ibelhauptas, P. Svilainis, K. Dimitrevičius, V. Leontjevas, J. Noreika, A. Muratovas, E. Gailiešius, A. Gaidamonis, Z. Kudirka. Veteranų tarybos pirmininke išrinkta J. Tumienė. Tarybai iškilio svarbus uždavinys – sudaryti gamyklos garbės veteranų nuostatus. Buvo apklausta daug žmonių, išgirsta daug nuomonių ir pagal tai sudaryti veteranų nuostatai.

Pirmasis veteranų sąskrydis įvyko 1971.XII.4. dieną gamyklos menėje.

1972 metų XI 28 dieną buvo paruoštas pirmas įsakymas suteikti garbės veterano vardą eilei žmonių. Pagaminami garbės veteranų ženkliai bei diplomai ir įteikti garbės veteranams.

Veteranai pradėjo savo veiklą. Buvo suorganizuota ekskursija po "Sigmos" susivienijimo gamyklas, pasidalinta patirtimi. Gamyklos kieme viena iš alėjų pavadinta "Veteranų alėja". Joje buvo įrengta Garbės veteranų lenta, kuri atnaujinama kasmet mašinų gamintojo dienos proga.

1973.XI.15. įvyko veteranų tarybos perrinkimai. Pirmininke išrinkta J. Tumienė, tarybos nariais – K. Dimitrevičius, A. Dzenkauskas, J. Noreika, P. Svilainis, J. Milkis, A. Pūgžlienė, Z. Kudirka, A. Gaidamonis, V. Leontjevas.

Naujai tarybai iškilo labai svarbus uždavinys – profsąjungos komitetas pavedė veteranams globoti jaunimą. 1974 metų sausio 15 dieną veteranų sąskrydyje aptartas globotojų darbas cechuose. Daug kalbama apie tai, kaip jį pagerinti. Darbui suaktyvinti kiekvienas veteranų tarybos narys imasi šefuoti atskirą cechą. Veteranų tarybos jėgomis paruošta atmintinė globotojui "Darbinis ir visuomeninis auklėjimas". Taip pat paruošti nuostatai apie socialistinį lenktyniavimą tarp cechų, gerinant globotojų darbą. Nugalėtojai – geriausi globotojai – atžymimi diplomais ir pinigine premijom. Rezultatai paskelbiami per veteranų sąskrydį mašinų gamintojo dienos proga.

Globotojų darbu susidomi spauda bei televizija. Pastatomas filmas "Globotojas".

Antra veteranų veiklos pusė – veteranų klubas "Titnagas". Jis įkuriamas 1976 metais. Įvyksta klubo krikštynos, dalyvaujant rašytojui Vytautui Petkevičiui. Klubas pavadinamas "Titnago" vardu.

"Titnagas" organizuoja veteranams įvairius pokalbius, susitikimus.

Šie metai mūsų gamyklos darbuotojams ypatingi. Švęsime Didžiojo Spalio šešiasdešimtmetį ir gamyklos jubiliejų. Ta proga 1977 metų balandžio mėnesio 15 dieną veteranai savo XX-ame sąskrydyje priima kreipimąsi į visus gamyklos dirbančiuosius, prisimdami papildomus socialistinius įsipareigojimus ir kviesdami savo pavyzdžiu pasekti visus. Kaip visuomet jie rodo pavyzdį, kaip reikia dirbti, mylėti savo gamyklą, kur praleista 20 metų.

Dabar veteranų tarybą sudaro 12 žmonių: V. Blažienė, V. Bandarovičius, S. Daleckis, A. Dzenkauskas, K. Dimitrevičius, A. Gaidamonis, J. Jankūnas, Z. Kudirka, J. Milkis, J. Noreika, V. Pekarskas, A. Pūgžlienė.

MOTERŲ TARYBOS VEIKLA

Grįžkim į 1960-uosius...

Gamykla dar labai jauna – treji gyvenimo metai. Tiek metų ir profsąjunginei organizacijai, kuriai vadovauja B. Baukus.

Profsąjungos iniciatyva sumanyta organizuoti gamykloje moterų tarybą,, šis darbas pavedamas J. Tumieni.

Moterys imasi tvarkyti gamyklos teritoriją. Pačios daro išplanavimą, pačios sodina gėles, jas prižiūri.

Antras rūpestis – mažyliai, jų įkurdinimas į lopšelius-darželius. O švenčių progomis jiems buvo organizuojami vakarai, daromos dovanėlės. Dažnai prieš šventes cheminė laboratorija virsdavo dažykla – būdavo dažomi krepšeliai, karnavaliniai reikmenys. Moterų tarybos narės kelias dienas vaikščiodavo kaip margučiai.

Būdavo ne tik švenčių, bet ir sunkių, sudėtingų problemų. Šit viena darbuotoja nenorėjo pasiimti savo ką tik gimusios dukrelės. Moterų tarybos narės ilgai šnekėjo su ja, kol įtikino, kad nėra pasaulyje šventesnio jausmo kaip motinystė. Paskui moteris dėkojo už laiku suteiktą moralinę ir materialinę paramą.

Būdavo ruošiamos įvairios parodos, konkursai. Moterys organizavo siuvimo, kirpimo kursus.

J. Tumienė moterų tarybai vadovavo penkis metus. Paskui pirmininke buvo išrinkta S. Etina. Dirbo pusę metų. Paskui pirmininke išrinkta M. Kondratienė, vėliau A. Bukaveckienė, kuri moterų taryboje tebedirba iki šiol.

Gamyklos moterų taryba pagrindinai vysto darbą trimis kryptimis: moterų buitinių sąlygų gerinimo, politinio-masinio ir kultūrinio-auklėjamojo bei vaikų ir jaunimo auklėjimo.

Moterų taryba kovo 8-osios išvakarėse rengia gamyklos menėje stalų serviravimo konkursus, išskilmingą Naujųjų Metų sutikimą. Prieš tarptautinę vaikų gynimo dieną gamykloje pasirodo parodėlės "Taip piešia mūsų vaikučiai". Dažnai vaikai apsilanko gamykloje pasižiūrėti, ką dirba tėveliai.

Moterų taryba paliko ryšius su septintosios vidurinės mokyklos moksleiviais. Moterys dalyvauja abiturientų išleistuvėse, įteikia išeinantiems į gyvenimą atminimo dovanas.

Nepamiršti ir jaunuoliai, dirbantys kolektyve. Štai štam pavimo ceche buvo įdarbintas nepilnametis, kurį šefavo moterų taryba, paskui išskilminga išlydėjo į Tarybinę Armiją.

Pagal senas tradicijas moterų taryba organizuoja rankdarbių parodėles, siuvimo kursus. Artimiausias gamyklos moterų tarybos pagalbininkas šiame darbe – cechų ir skyrių moterų tarybos.

KŪRYBINĖS MINTIES ŽMONĖS

Racionalizaciniai pasiūlymai gamykloje pradėti registruoti 1959 metais. Pirmasis gamyklos racionalizatorius buvo pirmasis gamyklos kvalifikuotas darbininkas Vinalijus Leontjevas. Stebėdamas, kaip sunkiai sekasi neįgudusiems darbininkams frezuoti smulkias detales, jis pasiūlė kai kurias iš jų gaminti kniedžių išsodinimo automatu, pritaikydamas prie automato atitinkamus savo sukonstruotus prietaisus. Įdiegus V. Leontjevo pasiūlymus, darbo našumas ceche pakilo dešimčia kartų. Iš viso V. Leontjevas yra pateikęs arti šimto racionalizacinių pasiūlymų.

Kitas iš pirmųjų racionalizatorių – A. Deineka. Už ypač efektingus pasiūlymus jam pirmajam gamykloje buvo suteiktas respublikos nusipelnusio racionalizatoriaus vardas.

Gamyklos racionalizatoriai – Visasąjunginės išradėjų ir racionalizatorių draugijos nariai. 1959 metais ši draugija jungė 39 gamyklos žmones, o dabar gamykloje dirba 751 draugijos narys: iš jų 410 darbininkų ir 341 inžinerinis-technikos darbuotojas.

Gamyklos racionalizatoriai ir išradėjai didelį dėmesį skiria gamybos efektyvumo didinimo, produkcijos kokybės gerinimo, savikainos mažinimo klausimams. Vien praeitame penkmetyje (1971 – 1975 mm.) į gamybą įdiegta 2198 racionalizaciniai pasiūlymai, kurie davė 2.628.800 rub. Metinės ekonomijos, ir 33 išradimai, daug 79.000 rublių metinės ekonomijos.

Siekiant suaktyvinti racionalizatorių veiklą, gamykloje kas ketvirtį rengiami konkursai geriausių cechų ir skyrių kūrybinės minties žmonių kolektyvų bei geriausių racionalizatorių išaiškinimui. Dusyk per metus paskelbiamas mėnuo priimtų pasiūlymų įdiegimo paspartinimui. Pravedami įvairūs konkursai tarp skyrių. Šio penkmečio – kokybės penkmečio metais – ypač efektingi konkursai “Geriausias racionalizacinis pasiūlymas produkcijos kokybės gerinimui ir medžiagų taupymui”.

Gamyklos racionalizatoriai dalyvauja ir respublikiniuose bei ministerijos sistemoje rengiamuose konkursuose geriausioms kompleksinėms brigadoms ir geriausiems racionalizatoriams išaiškinti. Nuo 1970 metų šiuose konkursuose mūsų racionalizatoriai kasmet užima prizines vietas. Daug sykių racionalizatoriams teko respublikos mašinų ir prietaisų gamybos profsąjungos komiteto Garbės raštai, o 1977 metais sąjunginio pavaldumo gamyklų tarpe iškovota pirmoji vieta ir LTSR Ministrų Tarybos bei Respublikinės profesinių sąjungų tarybos pereinamoji Raudonoji vėliava.

Gamykloje dirba ir gražus būrys išradėjų. Pirmieji gamyklos išradėjai buvo A. Dirvelis ir G. Grišukovas (Išradimo Nr. 138458. Išradimas – surenkamos frezos dantų apdirbimo būdas).

Aktyviausi gamyklos išradėjai – A. Burta-Gapanovičius, kurio sąskaitoje – penki išradimai. Žymiausi – komutacinių laidų gamybos automatas (išradimo Nr. 44866, Nr. 436412, Nr. 473251). Patikimumo skyriaus biuro viršininkas M. Plenkovskis turi šešis išradimus. Vienas iš jų – įrenginys perforacijos kontrolei (išradimo Nr. 468269). VTS inžinieriaus-konstruktoriaus R. Musteikio sąskaitoje – trys išradimai (išradimų Nr. 433016, Nr. 456778). TIRS-o įgaliotinių, visuomenininkų A. Čelkos, A. Kukanausko, A. Janulevičiaus, F. Pukelio, K. Petrošiaus, V. Motiejūno, J. Rudoko, A. Mačerniaus, J. Budreikos, A. Paulausko, D. Šulco, V. Kalvelio, R. Melninko, S. Binkio, G. Adomaičio dėka per šį laikotarpį į gamybą įdiegta virš 120 išradimų.

RACIONALIZATORIŲ DARBO RODIKLIAI

Metai	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
racionalizatorių skaičius	121	208	241	390	343	306	311	360	380	357	457	395	426	470	493	510	562	566
paduotų rac. pasiūlymų skaičius	254	400	425	444	535	471	511	559	577	494	927	565	732	867	916	1117	1091	965
įdiegtų rac. pasiūlymų skaičius	102	190	206	293	255	197	213	215	235	243	312	320	335	381	489	541	560	564
metinė ekonomija (tūkst. rb.)	35,2	71,5	80,2	110,8	115,9	35,6	40,7	17,6	50,4	81,2	180,6	116,4	237,1	394,3	492,7	502,7	1003,4	1005,5

MOKSLINĖ – TECHNINĖ DRAUGIJA

MTD gamykloje įsikūrė 1959 metais. Jos pirmuoju pirmininku buvo vyriausiojo inžinieriaus pavaduotojas L. Korolkovas. Ši draugija nuveikė didelį pažangios techninės minties propagavimo darbą, daug prisidėjo keliant inžinierių kvalifikaciją. Draugija organizavo net tarprespublikines kvalifikacijos kėlimo mokyklas bei kursus. Tokie kursai veikė 1965 metų rugsėjo mėnesį. Virš 30 gamyklos darbuotojų aplankė Lvovo, Kišiniovo, Užgorodo, Odesos gamyklas.

Dabar gamykloje MTD narių skaičius – 833. MTD nariai dirba sekcijomis, jų darbą koreguoja MTD Taryba. Sekcijų bei biurų aktyvistai, atskiri MTD Tarybos nariai dalyvauja pravedamose respublikinės MTD arba profsąjungų respublikinio komiteto organizuojamose plenuose, simpoziumuose, seminaruose. Organizuojamos ekskursijos į šalies ir respublikos pramonės įmones, keičiamasi patyrimu, MTD nariai vien 1976 metais organizavo 11 ekskursijų į Vilniaus įmones, aplankė Maskvoje veikusias parodas – Bulgarijos Liaudies Respublikos skaičiavimo technika ir ryšio priemonės, Japonijos orgtechnika, meninis konstravimas.

MTD taryba ruošia rekomendacijas pirminėms MTD organizacijoms, kaip vystyti administracinę ir mokslinę techninę veiklą, siekiant kiekvieną MTD narį įtraukti į konkretų darbą. Besimokantiems svetimų kalbų teikiama parama. MTD nariai mokosi Centrinės MTD valdybos visuomeniniame universitete. MTD nariai aktyviai dalyvauja pravedant sąjungines mokslo ir technikos pasiekimų apžiūras.

Už pasiektus rezultatus ir aktyvų dalyvavimą Sąjunginėje mokslo ir technikos pasiekimų apžiūroje 1975 m. MTD pirminei organizacijai išskirta III Sąjunginė premija ir Garbės raštas. Už pasiektus rezultatus ir aktyvų dalyvavimą 1976 m. respublikinėje standartizacijos ir kokybės gerinimo darbų apžiūroje gamyklos pirminei MTD organizacijai pripažinta III vieta respublikos mastu.

BENDROJO IR TECHNINIO DARBUOTOJŲ IŠSILAVINIMO KĖLIMAS

Gamybos apimtis įmonėje tolydžiai didėja, išleidžiama vis sudėtingesnė produkcija. Todėl greta kitų uždavinių labai svarbu intensyviai kelti darbininkų ir inžinerijos – technikos darbuotojų bendrąjį išsilavinimą, jų dalykinę kvalifikaciją.

Elektroninių ir perforacinių mašinų derintojai – tai viena iš sudėtingiausių profesijų, reikalaujančių iš darbuotojų aukšto kultūrinio-techninio lygio, didelės atsakomybės už pavestą darbą, sudėtingą techniką. Nė vien aukšto techninio, bet ir bendro išsilavinimo reikalauja ir visa eilė kitų profesijų.

Patirtis rodo, kad kuo didesnis darbininkų išsilavinimas, tuo daugiau pagaminama bedefektinės produkcijos, mažėja įrankių sulaužymo atvejai. Darbininkai su viduriniu išsilavinimu du kartus greičiau įsisavina naujas operacijas, negu darbininkai be jo.

Gamyklos administracija, visuomeninės organizacijos rūpinasi padėti žmonėms pilnai atskleisti savo gabumus, susirasti savo vietą kolektyve, sudaro palankias sąlygas tęsti mokslą, kelti kvalifikaciją.

Savo kelią skaičiavimo mašinų gamykloje Zigmas Kudirka pradėjo eiliniu darbininku. Ėjo mėnesiai, metai, Kudirka dirbo ir mokėsi. 1964-aisiais metais jis baigė KPI Vilniaus filialo vakarinį skyrių, gavo diplomą su pagyrimu. Valia, užsispyrimas, atkaklumas, žinių troškimas – šie charakterio bruožai padėjo Kudirkai išaugti iki gamyklos vyriausiojo konstruktoriaus skyriaus biuro viršininko.

Panašių žmonių gamykloje daug. Vieni pirmųjų į įmonę atėjo J. Milkis, A. Sperskis, F. Pukelis, S. Lopeta, Čia jie įgijo specialybes, baigė Vilniaus elektromechaninio technikumą vakarinį skyrių. Dabar A. Sperskis – surinkimo cecho viršininkas, J. Milkis – įrankinio cecho viršininko pavaduotojas, S. Lopeta – ISC inžinierius, F. Pukelis – meistras.

Dėmesį atkreipia ir toks faktas. Apie 20 buvusių gamyklos kolektyvo darbuotojų dabar vadovauja gamykloms, institutams, užima atsakingas vyriausiųjų inžinierių pareigas. Pavyzdžiui, L. Korolkovas – Elektrografijos instituto direktorius, V. Babilius – Elektros matavimo prietaisų, P. Balbierius – specialaus konstravimo biuro prie skaičiavimo mašinų gamyklos vyr. inžinieriai. Daugelis buvusių gamyklos narių sėkmingai darbuojasi partiniame, profsąjunginiame, tarybiniame darbe. Jų skaičiuje: LKP Vilniaus miesto N. Vilnios rajono pirmasis sekretorius A. Masiukas, LKP Vilniaus miesto pramonės ir transporto skyriaus vedėjas V. Jankauskas.

Tūkstančiai žmonių ir tūkstančiai likimų. Augo, plėtėsi gamykla, augo ir jos žmonės. Štai iš 33 skyrių ir cechų viršininkų 27 anksčiau buvo eiliniaisiais darbuotojais. Išauklėti, išugdyti gamykloje jie iškilo į vadovaujantį darbą iš kadru rezervos. Toks rezervas, be abejo, nesusikuria savaime.

Įmonėje naudojamos įvairiausios kadru parengimo formos. Visų pirma, tuo rūpinasi techninio apmokymo skyrius.

Kasmet vidutiniškai 500 kolektyvo narių sėda už mokyklinių suolų, užpildo auditorijas, studijuoja aspirantūroje. Sėkmingai užbaigusieji mokyklas skatinami materialiai, paaukštinami pareigose, tokiems darbuotojams be kvalifikacinių egzaminų pakeliama kategorija.

Per pastaruosius 10 metų 220 gamyklos dirbančiųjų baigė aukštąsias mokyklas, 263 – spec. Vidurines, 364 – vidurines mokyklas. 8 gamyklos dirbantieji sėkmingai apsigynė kandidatines disertacijas.

Kvalifikuotus darbininkus gamykla paruošia pati ir nežymią dalį – 6-10 procentų iš profesinių-techninių mokyklų.

Įmonėje darbininkai ruošiami individualiai ir brigadiniu būdu. Specialiose grupėse apmokomi elektroninių mašinų derintojai. Techninis progresas gamyboje kelia vis didesnius uždavinius ir kvalifikuotiems darbininkams.

Gamykloje praktikuojami šie kvalifikacijos kėlimo būdai: gamybiniai-techniniai, tikslinės paskirties kursai, gretutinėms profesijoms įsisavinti ir priešakinių darbo metodų mokyklos.

Viena iš pagrindinių inžinerijos-technikos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo formų yra specialių vidurinių mokyklų ir aukštojo mokslo įstaigų lankymas. Be to, gamykloje ir už jos ribų jiems organizuojami specialūs kursai.

Per paskutinį penkmetį (1970 – 1975) gamykloje buvo paruošta 1274 darbininkai, pakėlė kvalifikaciją 3005 darbininkai ir 1382 inžinerijos-technikos darbuotojai.

Už puikius rezultatus, pasiektus sąjunginėje visuomeninėje jaunų darbininkų ruošimo ir kvalifikacijos kėlimo apžiūroje Vilniaus gamybinio susivienijimo “Sigma” kolektyvas 1975 metais užėmė antrąją vietą, o 1976 m. – pirmąją vietą ir 1977 m. balandžio 29 d. buvo apdovanotas VPSC, VLKJS, TSRS Ministrų Tarybos profesinio-techninio mokymo Valstybinio Komiteto diplomu.

NEPRAMINTU KELIU

Iš veteranų nuotraukos žvelgia baltas kaip obelis gero veido žmogus: tai pirmasis gamyklos direktorius Bronius Borisa. Žmogus, visą gyvenimą ištvėringai stovėjęs darbo ir kovos fronte...

1942 metų vasara. Radijas virš Kauno gatvių spygauja vokiškus maršus, o užtemdytame kambaryje vyksta Kauno miesto Komunistų partijos komiteto posėdis.

- Kas už tai, kad priimti Bronių Borisą į Komunistų partiją, - klausia partijos sekretorius F. Krugliakovas. Vieningai pakyla rankos.

Taip prasidėjo Broniaus Borisos kovinė biografija. Įvairios pavojingos operacijos prieš užnugaryje. Žuvę broliai, nesulaukę išvadavimo draugai... Nepigiai sumokėta už Lietuvos laisvę.

Todėl ir taikaus darbo fronte Borisa dirbo ne tik už save, bet ir už kritusius bendražygius. Plynėje, kur ganėsi Vilniaus gyventojų ožkos, iškilo nauja gamykla, Lietuva garsėjus kaip žemės ūkio kraštas, pradėjo garsėti kaip puikios skaičiavimo technikos gamintojas.

Tai pasiekta atkaklaus, ryžtingo, kūrybingo vadovo dėka.

Direktorius buvo įvairių naudingų naujovių aistringas šalininkas, leisdavosi kartais net į rizikingus eksperimentus. Jis pirmasis respublikoje įmonėje pradėjo diegti darbo mokslinį organizavimą. Įdomus dalykas buvo su "Rūta 110". Kaip žinoma, už dalyvavimą sukuriant šį kompleksą B. Borisa tapo respublikinės premijos laureatu. Bet kaip vadovas jis nuėjo toliau: pradėjo įdieginti "Rūtą" į gamybą, kol dar nebuvo užbaigtas bandomasis pavyzdys. Aišku, būtų buvę ramiau laukti, kol modelis praeis visas reikalingas stadijas, bet būtų užsitęsusi pati gamyba. O čia, nors teko patirti nemalonumų, dviem metais anksčiau prasidėjo serijinė "Rūtos 110" gamyba.

Didelis perversmas prasidėjo 1964 metų sausyje – buvo pradėta diegti bedefektinės gamybos sistema. Net gamyklos vadovybės tarpe atsirado priešininkų, nes gamykla ir taip pergyveno sunkų laikotarpį, tačiau B. Borisa nusprendė: reikia žmonėse sustabdyti inertiškumą, įkvėpti ieškojimų dvasią. Ir jau pirmi mėnesiai parodė – vadovas buvo teisus.

Ir taip metai iš metų – ieškojimai, atradimai. B. Borisai visuomet prie širdies buvo žmonės, sugebantys įžvelgti reikalo esmę, sugebantys savarankiškai spręsti. Gal būt todėl talentingo vadovo dėka gamykla buvo tikra kadru kalvė. Dažnai gamyklos istorijoje kartojasi "pas mus pirmąsyk respublikoje..." Čia rado kelią visos naujovės, vėliau paplitę ir kitose įmonėse.

B. Borisos nuopelnus aukštai vertina visas gamyklos kolektyvas, atžymėjo partija ir vyriausybė. B. Borisa apdovanotas Spalio Revoliucijos ir Garbės ženkle ordinu.

PIRMASIS KVALIFIKUOTAS DARBININKAS

Vinalijus Leontjevas – žmogus, kurio gyvenimas buvo susijęs su gamyklos augimu kuo glaudžiausiais ryšiais. Jis buvo pirmasis įmonės kvalifikuotas darbininkas, pirmasis racionalizatorius, puikus draugas, per anksti pasitraukęs iš gyvųjų tarpo.

Prisiminimuose apie pirmąsias dienas gamykloje Vinalijus rašė:

"Kai atvežė 1957 metais šalto kniedžių išsodinimo automata, - pirmąsias gamyklos stakles, - susirinko visa vadovybė: direktorius B. Borisa, kadru skyriaus viršininkas A. Gaidamonis, vyr. inžinierius Kazimieras Sabaliauskas. Statėme ir dirbome visi..."

Į pirmąjį iškilmingą Didžiojo Spalio 40-mečio minėjimą susirinkome beveik visi – virš dvidešimties žmonių. Direktorius sako, - gaila, kad dar per mažai mūsų, eitumėm į demonstraciją, bet nieko, greit išeisim – gatvės neužteks..."

Savo darbu Leontjevas prisidėjo prie to, kad ateitis, apie kurią visi svajojo, išsipildytų. Visi pažinojo Vinalijų – puikų darbininką, bet ne visi žinojo, kad tai – Didžiojo Tėvynės karo dalyvis, buvęs narsus karys.

- Ypač sunku buvo prie Oderio, - pasakodavo Vinalijus. Purvas, lietus, šaltis, patrankos klimpsta purve, žmonės taip pat, upe eina ledai. Putoja, šniokščia, žiojėja gilios bedugnės. Įsakymas forsuoti. Neįmanoma? – dabar tik taip atrodo, kai viskas praėityje, toli, o tada daug kas buvo įmanoma. Perėjo upę ne tik žmonės, perkėlėme patrankas. O kitą dieną fašistai mus dvylika kartų atakavo, norėjo nustumti atgal į upę. Atlaikėme...

Iš patrankos tiesiu taikymu fašistas šovė į mane. Visai iš arti. Patrankos vamzdis – mirtį nešanti kiaurymė. Ir dabar kartais matau jį – sunku užmiršti... Taikiam darbe, kuris niekam neneša mirties, lengviau būti didvyriu..."

DARBININKO PAREIGA

Vidutinis ūgis, švelnūs veido bruožai, rimtas akių žvilgsnis, dažnai veidą nušviečianti giedra, atvira šypsena. Toks jis – Pranas Svilainis, Socialistinio Darbo Didvyris. Nelengva apie jį rašyti – kuklus, susimąstęs, apie draugus galintis papasakoti daug, su u žsidegimu, o apie save:

- Gamykloje dirbu nuo 1958-ųjų. Nepastebimai prabėgo laikas...

Tik tiek. O gal neįmanoma nupasakoti visą tą kelią įmonėje, kuri tapo antraisiais namais su visais savo rūpesčiais ir džiaugsmiais. Kaip rūpestingas vyresnysis brolis jis stebi kiekvieną atėjusio į įrankių cechą naujoko žingsnį.

...Tai atsitiko vieną speiguotą žiemos rytą. Neseniai priimtas šaltkalvio mokiniu Andrejus Kičkiriukas pamainon atskubėjo sužvarbęs, vien su švarkeliu.

- O kur tavasis paltas? – pasiteiravo draugai.

Vaikinas sumišęs nudelbė akis. "Nėra už ką nusipirkti" – pagaliau prisipažino. "Reikia padėti vaikinui" – pasiūlė Pranas. Jis pasirūpino, kad vaikinui būtų skirta pašalpa. Gal būt todėl Andrejus dar su pilka kareiviška miline vėl grįžo į draugišką kolektyvą.

Daug puikių savo darbo meistrų yra buvę Prano mokiniai. Albertas Šalčiūnas – vienas pirmųjų, kuriems Pranas perdavė savo meistriškumą, įžiebė meilės savo profesijai ugnelę.

Ne vien Šalčiūnas dėkingas Pranui už pirmuosius įgūdžius darbe, už tvirtų rankų, nurodžiusių gaires darbininkiškame kelyje. "Mano mokytojas" – šiuos žodžius apie Svilainį gali pasakyti ir V. Karaliūnas ir J. Povilionis ir J. Ušakovas ir daugelis kitų.

Draugiškumas, nesavanaudiška pagalba, nuoširdumas. Gal būt, šios charakterio savybės ir nulėmė tai, kad metai iš metų draugai Pranui patiki cecho profsąjungos komiteto pirmininko vairą, kad jis išrinktas Vilniaus miesto Tarybos deputatu.

Atsakomybė – didelis įpareigojimas. Atsakomybė, dėl kurios Pranui tenka dažnai pamiršti savo interesus, savo darbo valandas. Taip Pranas supranta savo darbininkišką pareigą.

1966 metais P. Svilainis apdovanotas "Garbės ženkle" ordinu, jam įteikta gausybė Garbės raštų, Jubiliejinis medalis, suteiktas garbingas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas.

Šį garbingą vardą Pranas pateisino.

VISKAS – ŽMOGUI

Tekšteli į pakrantę švelni ežero banga, ramiai ošia pušys... Čia, Molėtų rajone prie Bebruso ežero, įsikūrusi Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos poilsio stovykla "Rūta". Vieni darbuotojai čia atostogauja, kiti praleidžia savaitgalį. Nuobodžiauti nėra kada – smagios šventės, koncertai.

Tiems, kurie mėgsta pakeliauti, svečiuose kraštuos pasidairyti, gamykloje organizuojamos kelionės, turistinės išvykos. Vien per 1976 metus 19 kartų buvo išvažiuota už respublikos ribų, 32 kartus žvalgytasi po respubliką, 48 kartus būta ekskursijose po senąjį Vilnių.

Įdomu po darbo kartu su draugais aplankyti filmus, teatrų spektaklius, koncertus. 1976 m. gamyklos kolektyvo nariai drauge aplankė 118 kino filmų, 189 spektaklius, 156 estradinių koncertus. O paskui gimsta įdomūs sumanymai – surengti gamyklos menėje įdomius vakarus, susitikimus, paskaitas. Pvz., vien 1976 metais buvo suorganizuota 66 literatūriniai susitikimai.

Kas turi talentą – buriasi į meno saviveiklos kolektyvus. 1958 metais buvo organizuotas pirmasis gamyklos mišrus choras ir pirmasis aštuonių žmonių ansamblis. Pirmajame ansamblyje dalyvavo A. Rundė, J. Kunigėlis ir kt. Pirmoji ansamblio daina "Ant suoloelio".

Dabartinėse mechaninio cecho patalpose, dalyvaujant chorams, buvo organizuotas įspūdingas visų gamyklos dirbančiųjų 1959 Naujųjų Metų sutikimas.

1960 metų gale kilo sumanymas organizuoti gerą vyrų chorą. Šią mintį karštai rėmė gamyklos profkomiteto pirmininkas B. Baukus, partinės organizacijos sekretorius A. Masiukas, balsingi vyrai A. Ulys, A. Varenbergas. 1960.XII.6 dieną į gamyklą atvyko choro vadovas, respublikos nusipelnęs artistas Pranas Sližys. Įvyko konkursas. Į chorą priimta net 90 vyrų. 1961 m. I. 5 dieną įvyko pirmoji choro repeticija, o viešas koncertas – 1961 m. gegužės 13 dieną. 1963 m. meno saviveiklos dekadėje choras jau užėmė penktą vietą respublikoje, o vyrų chorų sąskrydyje, kuriame buvo 2700 dalyvių, "Elektronika" iškovojo antrąją vietą gamyklų ir

įstaigų chorų tarpe. 1965 metais dainų šventėje, ir laimėjo trečiąją vietą po "Varpo" ir "Aido", 1969 metais Vilniaus miesto chorų apžiūroje – antrąją, o 1971 metais – pirmąją vietą.

Dabar "Elektronika" plačiai pagarsėjo ne tik respublikoje, bet ir šalyje, pabuvojo užsienyje. Jis gastroliavo Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje.

Kartu su choru visą laiką koncertuoja ir vienintelė jo dalyvė moteris – daugkartinė Vilniaus miesto solistų-vokalistų konkurso laureatė Birutė Baniulaitienė.

Gamyklos kolektyvą džiugina ir vyrų bei moterų vokaliniai ansambliai, kaimo kapela. Iš viso gamykloje yra 13 meno saviveiklos kolektyvų. Vilniaus miesto saviveiklos kolektyvų apžiūroje šie kolektyvai pelnė prizines vietas.

Be saviveiklos kolektyvų įmonėje veikia penki klubai: foto-kino mėgėjų klubas, gamyklos veteranų klubas "Titnagas", pensininkų klubas, įdomių susitikimų klubas ir tarptautinių ryšių klubas.

SPORTINIS GYVENIMAS

Gamykloje veikia net 15 sportinių sekcijų, kurias lanko arti tūkstančio žmonių. Labai populiarius futbolą, krepšinį, tinklinį, rankinį, stalo tenisą, slidinėjimą, sportinę žūklę.

Gamyklos sportinės komandos dalyvauja Vilniaus miesto ir respublikinio masto varžybose. 1976 m. praversta kompleksinė spartakiada "Sigmos" susivienijimo mastu pagal 11 sporto rūšių, kurioje mūsų gamyklos sportininkai iškovojo antrąją vietą.

Moterų krepšinio komanda varžybose laikraščio "Sportas" prizui laimėti iškovojo antrą vietą. Vilniaus miesto Lenino rajone spartakiadoje ji iškovojo pirmąją vietą. Vyrų tinklinio komanda Lenino rajono varžybose naujametiniams prizui laimėti buvo pajėgiausia.

Šie rezultatai – tik dalelė pasiekimų. Gamyklos šlovės kampelyje puikuoja įvairių spartakiadų taurės, garbės diplomai, padėkos. Štai kai kurie 1976 metų rodikliai, vaizdžiai apibūdinantys sportinį mūsų kolektyvo lygį:

1. Paruošta sportininkų	- 1750
2. Atskyrininkų	- 520
3. Instruktorių-visuomenininkų	- 209
4. Teisėjų	- 20

GAMYKLA AUGA

1973 metų gruodžio mėn. 20 d. prasidėjo Vilniaus Darbo raudonosios vėliavos ordino Lenino skaičiavimo mašinų gamyklos antrosios eilės statyba. Kokios jos perspektyvos?

Septintame bei aštuntame korpusuose įsikurs galvaninis, šampavimo, dažymo, surinkimo ir elektroninis cechai. Vien septintojo korpuso naudingas plotas kartu su būtinėmis patalpomis sudarys 10600 m², o bendras naudingas septintojo ir aštuntojo korpuso plotas sieks 20000m². Cechai bus įrengti pagal paskutinį technikos žodį: graži darbo aplinka, kondensuotas oras, triukšmo slopintuvai.

1979 m. išaugs devynaukštis vienuoliktasis korpusas ir dviaukštis devintasis korpusas, kur įsikurs SKB laboratorijos, gamyklos administracija, 600 vietų valgykla su kulinarijos parduotuve, bufetas, 120 vietų dietinio maitinimo salė.

Bus pertvarkyti ir senieji korpusai. Čia įsikurs erdvus medicininis punktas, bus posėdžių salė, įvairios paskirties būtinės patalpos.

Auga nauji pastatai ne tik gamyklos teritorijoje, bet ir Kirtimuose. Čia statomi didžiuliai modernūs sandėliai.

Įvedus eksploatacijon antrąją gamyklos eilę, gausime papildomai 33 tūkstančius kvadratiųjų metrų pramoninio ploto. Metinis gamyklos pajėgumas tada išaugs nuo 26,4 milijono iki 88 milijonų rublių.